

Programma Nederlandse Economendag

25 oktober 2024

Leiden University – Wijnhaven (Turfmarkt 99, 2511 DP, Den Haag)

08.30	Welkom en registratie		
09.15-09.30	Opening	Pieter Hasekamp (CPB), Robert Dur (KVS)	(Nederlands)
09.30-10.30	Plenaire sessie	<i>Het vestigingsklimaat in Nederland: zorgen en kansen</i> Eva Wiessing (NOS), Constantijn van Oranje (Techleap), Marthe Hesselmans (WRR), Rinke Zonneveld (Invest-NL), Peter Wennink (oud-CEO ASML)	(Nederlands)
10.30-11.15	Pauze		
11.15-12.30	Parallel sessies A		
Beleid-A1:	<i>Sturen in een krappe arbeidsmarkt</i>	Zaal 3.16	(Nederlands)
Beleid-A2:	<i>Inkomensongelijkheid en de vraag of werken loont</i>	Zaal 2.01	(Nederlands)
Beleid-A3:	<i>Begrotingsbeleid: zijn budgettaire grenzen bereikt?</i>	Zaal 2.02	(Nederlands)
Beleid-A4:	<i>De energietransitie: lastenverdeling, draagvlak en legitimiteit</i>	Zaal 2.58	(Nederlands)
Beleid-A5:	<i>Politieke economie: vertrouwen op modellen?</i>	Zaal 3.48	(Nederlands)
Academic-A6:	<i>Economic beliefs</i>	Zaal 3.18	(Engels)
Academic-A7:	<i>Health</i>	Zaal 3.10A	(Engels)
Academic-A8:	<i>International trade</i>	Zaal 2.59	(Engels)
Academic-A9:	<i>Policy evaluation</i>	Zaal 3.10B	(Engels)
Academic-A10:	<i>Prices</i>	Zaal 3.14A	(Engels)
12.30-14.00	Lunch		
13.00-14.00	Poster sessie		
14.00-15.30	Tinbergen lezing	<i>Shaping the World Economy in the Age of Global Value Chains</i> Pol Antràs (Harvard University)	(Engels)
15.30-16.00	Pauze		
16.00-17.15	Parallel sessies B		
Beleid-B1:	<i>Vrouwen in de economie</i>	Zaal 3.18	(Nederlands)
Beleid-B2:	<i>Gezondheid en preventie</i>	Zaal 2.02	(Nederlands)
Beleid-B3:	<i>Problematische schulden</i>	Zaal 3.48	(Nederlands)
Beleid-B4:	<i>Oorlogseconomie</i>	Zaal 2.01	(Nederlands)
Beleid-B5:	<i>Monetair beleid: geleerde lessen en hoe nu verder</i>	Zaal 3.16	(Nederlands)
Academic-B6:	<i>Behavioral economics</i>	Zaal 2.17	(Engels)
Academic-B7:	<i>Financial markets</i>	Zaal 2.64	(Engels)
Academic-B8:	<i>Environmental Economics</i>	Zaal 2.58	(Engels)
Academic-B9:	<i>Labor</i>	Zaal 2.59	(Engels)
17.15-18.30	Borrel		

NB: Mocht u nog vragen hebben, neem dan gerust contact op met de organisatie via NED@cpb.nl.

De Nederlandse Economendag 2024

WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

Plenaire sessie (09.30-10.30): Het vestigingsklimaat in Nederland: zorgen en kansen

Er is volop discussie over het vestigingsklimaat in Nederland. Een combinatie van versoeringen van fiscale regelingen, oplopende (energie)kosten, toenemende schaarste aan arbeid en ruimte, en grillig beleid zouden bedrijven de grens over kunnen jagen en het verdienvermogen van Nederland schaden. In het plenaire paneldebat wordt het vestigingsklimaat in Nederland nader onder de loep genomen. Het debat zal daarbij vooral gevoerd worden vanuit de ambities voor de toekomst en vanuit de daadwerkelijke praktijk. Het startpunt is: wat voor economie willen we in de toekomst in Nederland? Daaruit volgen vragen als: op de vestiging van welke economische activiteiten willen we dan inzetten als Nederland en waarom? Wat vinden ondernemers die hierbij passen het meest belangrijk? Wat betekent dit voor beleid? Deze vragen en perspectieven daarop bespreekt Eva Wiessing (NOS) met Constantijn van Oranje (Techleap), Marthe Hesselmans (WRR), Rinke Zonneveld (Invest-NL) en Peter Wennink (oud-CEO ASML)

Parallel sessies A (11.15-12.30):

Beleid-A1: Sturen in een krappe arbeidsmarkt

Voorzitter: Elfanie toe Laer (FD)

Door demografische ontwikkelingen blijft krapte op de arbeidsmarkt een factor die ook de komende tijd nog onze economie begrenst. Moeite met het aantrekken van nieuw personeel staat al jaren bovenaan het lijstje van kopzorgen bij ondernemers, en in de publieke sector zetten de personeelstekorten een rem op de ambities en blijft een deel van het hiermee gemoeide geld op de plank liggen. Nu het aanbod op de arbeidsmarkt via de arbeidskorting, sectorale stimulansen en zijstroomtrajecten nagenoeg “uitgeprikkeld” is, en er geen eenvoudige mogelijkheden bestaan om de arbeidsproductiviteit te verhogen met beleid, kijken steeds meer economen naar de arbeidsvraag. Krapte lost zichzelf uiteindelijk op via veranderingen in de conjunctuur en een aanpassing van de lonen, maar dat kost tijd en is geen garantie op een maatschappelijk gewenste uitkomst. Overheidsuitgaven verhogen de krapte, terwijl (doel-)belastingen krapte kunnen verminderen. Kan beleid dat scherper op doelen stuurt daarom de vraag naar arbeid beperken? En moeten we daarbij accepteren dat sommige economische activiteiten verdwijnen uit Nederland? En als de overheid scherpere keuzes maakt, waar moet de overheid die keuzes dan op baseren?

Sprekers: Bas Scheer (CPB), Barbara Baarsma (PWC en UvA) en Irene Linthorst (VNO-NCW);

Beleid-A2: *Inkomensongelijkheid en de vraag of werken loont* Voorzitter: Joost Baeten (SZW)

Het inkomen van huishoudens in Nederland is de afgelopen decennia aanzienlijk toegenomen. Echter, de inkomensgroei van de huishoudens aan de onderkant van de verdeling was lager dan dat van de rest. Een groeiend aantal beleidsinstrumenten gericht op herverdeling heeft een sterkere toename van ongelijkheid voor het besteedbaar inkomen beperkt, maar niet teniet gedaan. Daarnaast is ook de zekerheid van het inkomen afgenomen aan de onderkant, met steeds meer tijdelijke contracten, flexwerkers en zzp'ers. Ook heerst de perceptie dat (meer) werken niet meer loont. De slechtere positie van personen aan de onderkant en het gebruik van diverse herverdelingsinstrumenten roept vragen op over beleid. Moet de overheid in blijven zetten op herverdeling of ook een grotere rol pakken t.a.v. de primaire inkomensverdeling? Werken de beleidsknoppen om arbeid financieel aantrekkelijker te maken nog wel wanneer de marginale druk zeer moeilijk te bepalen is? Is de marginale druk onoverkomelijk hoog? Wat is er nodig om de percepties op dit punt te veranderen?

Sprekers: Steven van Weyenberg (D66), Egbert Jongen (UL), Kitty Jong (FNV)

Beleid-A3: *Begrotingsbeleid: zijn budgettaire grenzen bereikt?* Voorzitter: Gijs van der Vlugt (FIN)

De maatschappelijke uitdagingen van deze tijd, zoals veiligheid, de klimaat- en energietransitie, onderwijsprestaties en bestaanszekerheid vragen regie van de overheid. De politiek zette in op ambitieuze investeringen om de economie sterk te houden en hogere kosten in de toekomst te voorkomen, maar kreeg ook de maken met een krappe arbeidsmarkt en kreeg niet alle investeringen van de grond. Geld blijkt niet een oplossing voor alles te kunnen zijn. En met de lage rentes van afgelopen jaren leek het onderwerp overheidsfinanciën ook even uit het politieke debat verdwenen te zijn.

Maatschappelijke uitdagingen blijven wat van de staatskas vragen. Investeringen in de klimaat- en energietransitie nu kunnen hogere kosten in de toekomst voorkomen. Tegelijkertijd vraagt de samenleving om versterking van de bestaanszekerheid. Tegelijk vragen de cijfers over de staatskas om aandacht: het overheidstekort is komende jaren naar verwachting hoog en loopt verder op. De schuld is relatief laag in Nederland, maar loopt op. En dat terwijl de kosten van vergrijzing de overheidsfinanciën verder kunnen verslechteren. Ook zijn geopolitieke en economische onzekerheden in de wereld toegenomen met oplopende overheidsschulden in Europa en de rest van de wereld. Heeft de Nederlandse staatskas voldoende buffers om deze uitdagingen aan te gaan of moet het roer om?

Sprekers: Marieke Blom (hoofdeconoom ING), Bas Jacobs (VU), Vinzenz Ziesemer (Instituut voor Publieke Economie)

Beleid-A4: *De energietransitie: lastenverdeling, draagvlak en legitimiteit* Voorzitter: Dorien Blommers (AFEP)

De transitie naar een klimaatneutrale gebouwde omgeving en transportsector in Nederland vergt grote investeringen voor huishoudens: de aanschafkosten van warmtepompen en elektrische auto's zijn veelal hoger dan die van hun vervuilende concurrenten. Daarnaast wordt het gebruik van de CV-ketel en van auto's met verbrandingsmotoren steeds duurder door de komst van een nieuw emissiehandelssysteem (EU ETS2) waarin upstream de CO₂-inhoud van autobrandstoffen en verwarmingsbrandstoffen wordt beprijsd. Dit zal leiden tot hogere consumentenprijzen voor benzine en gas, terwijl de aanschafkosten voor het schonere alternatief voor veel huishoudens te hoog zijn. Daarnaast is ook het fiscale beleid gericht op aardgasvrije woningen door middel van een hogere energiebelasting op gas, en lopen de kosten voor energie-infrastructuur en nettarieven op. Wat betekent dit alles voor de betaalbaarheid voor huishoudens en het draagvlak voor en legitimiteit van het energietransitiebeleid? Wat zijn de gevolgen van ETS2 voor de energiebelasting en accijns op benzine? Hoe blijft mobiliteit betaalbaar voor iedereen? Welk aanvullend beleid kan worden gevoerd?

Sprekers: Peter Mulder (TNO), Kees Vringer (PBL), Maya van der Steenhoven (Sustainable Scale-up Foundation)

Beleid-A5: *Politieke economie: vertrouwen op modellen?* Voorzitter: Bernard ter Haar

Vroeger waren de CPB-doorrekeningen van verkiezingsprogramma's een *must* voor politieke partijen. Bij de meest recente Tweede Kamerverkiezingen zagen we echter dat een aantal politieke partijen daar bewust afstand van nam. Worden modellen, doorrekeningen en rapporten nog serieus genomen? Welke kritiek leeft er op de modellen, en wat kan er met die kritiek worden gedaan? Hoe kunnen economen, beleidsadviseurs, wetenschappers en experts zorgen dat nuttige informatie wel doorkomt bij politici die aan de knoppen draaien? En waar gaat het al goed, waar kan het nog beter en zijn er alternatieven?

Sprekers: Wimar Bolhuis (TNO), Iris van Tilburg (CPB) en Arjen Siegmann (VU, Wetenschappelijk instituut CDA)

Academic-A6: Economic beliefs Voorzitter: Henrik Zaunbrecher (CPB)
Milena Nikolova (RUG) *The Societal Costs of Inflation and Unemployment*
Daria Minina (UvA) *Learning about inflation from the housing market. Survey evidence*
Arjan de Leuw (UvA/DNB) *Optimistic or pessimistic: Price effect of individual sentiment in the housing market*

Academic-A7: Health Voorzitter: Pieter van Baal (EUR)
Pim Kastelein (CPB) *Predictability and (Co-)Incidence of Labor and Health Shocks*
Richard Karlsson Linnér (LU) *Genetic Prediction and Adverse Selection*
Eduard Suari-Andreu (LU) *Time to Give: Health Shocks as a Trigger for Inter-Vivos Transfers*

Academic-A8: International trade Voorzitter: Anna Samarina (DNB)
Konstantin Sommer (UvA) *The Chinese waste import ban and the emergence of waste havens within Europe*
Daan Freeman (CPB) *Activities in global value chains of manufactured goods – a Dutch case study*
Benjamin Wache (CPB) *Decoupling China and Russia from the West: the effects on trade*

Academic-A9: Policy evaluation Voorzitter: Pierre Koning (VU)
Jan Schmitz (Radboud Univ.) *How to Improve Small Firms' Payroll Tax Compliance? Evidence from a Randomized Field Experiment*
Linde Kattenberg (MU) *The Impact of Financial Incentives on Technology Adoption: Evidence from Random Allocation of Solar PV Subsidies*
Jan Rouwendal (VU) *Mortgage interest deductibility and house prices A border discontinuity approach*

Academic-A10: Prices Voorzitter: Agnieszka Markiewicz (EUR)
Dennis Bonam (DNB) *Downward Price Rigidities and Inflationary Relative Demand Shocks*
Thu Nguyen (UvA) *Market Concentration, Capital Misallocation, and Asset Pricing*
Marente Vlekke (CPB) *Estimating Time Varying Phillips curves with panel data*

Poster sessie (13.00-14.00):

Lei Shi (MU) *The effect of the national school closure policy on digital tool and performance*
Lieke Voorintholt (RUG) *The effects of monetary compensation on paid volunteers: Evidence from Germany*
Mads Nielsen (UU) *Dividend Restrictions and Asymmetric Information*
Timofey Zhalnin (UvA) *Empirical Exploration of the Impact of Covid-19 Prevention Policy Stringency on Stock Indices Across Jurisdictions*
Milena Nikolova (RUG) *Just another cog in the machine? A worker-level view of robotization and tasks*
Alexey Ivashchenko (VU) *Call Me Maybe: Corporate Bond Prices Upon Missed Call Opportunities*
Jack Fitzgerald (VU) *The Need for Equivalence Testing in Economics*
Suzanne Vissers (CPB) *Predicting Resilience to Labor and Health Shocks*
Sam de Muijnck & Joris Tieleman (ONE) *The state of economics bachelor programs at research universities in the Netherlands*

KVS Tinbergen lezing (14.00-15.30):

Pol Antràs (Harvard University) “New Perspectives on Global Value Chains”

De Tinbergenlezing wordt dit jaar gegeven door Pol Antràs. Antràs is hoogleraar economie aan Harvard University. Hij is autoriteit op het gebied van de internationale handel. Kenmerkend voor zijn werk is de grote aandacht voor de rol van bedrijven. Het zijn uiteindelijk niet sectoren of landen die handel drijven met elkaar, maar bedrijven. Welke bedrijven exporteren en importeren en welke doen dat niet? Wat is de rol van overheidsbeleid? De afgelopen jaren gaat zijn onderzoek met name over wereldwijde waardeketens: hoe ontwikkelen die zich over de tijd en wat zijn de economische gevolgen ervan? Daarover zal ook zijn Tinbergenlezing gaan getiteld “New Perspectives on Global Value Chains”.

Parallel sessies B (16.00-17.15):

Beleid-B1: Vrouwen in de economie Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren)

Voorzitter: Lidwien Poorthuis (voorzitter Landelijk

Terwijl het aandeel vrouwelijke promovendi in de economie (46,7%) nu bijna gelijk is aan het gemiddelde van andere vakgebieden (46,4%), blijft het aandeel vrouwelijke hoogleraren in de economie ver achter (16% versus 28%). De 'leaking pipeline for women in economics' is een internationaal fenomeen en het is de vraag of het gestegen aandeel promovendi een garantie is voor meer diversiteit in hoogleraren. Wat zijn de oorzaken van deze disbalans, en hoe kan het dat de economische wetenschap voorbij gaat aan deze academische potentie? In verschillende studies wordt gewezen op aspecten van de academische cultuur in de economie en gender biases die hierbij een rol spelen. In deze sessie wordt ingegaan op oorzaken en mechanismen, en hoe de economie zowel binnen en buiten de wetenschappelijke wereld kan veranderen om alle potentie ook echt te benutten.

Sprekers: Irene van Staveren (EUR) en Janneke Plantenga (UU)

Beleid-B2: Gezondheid en preventie

Voorzitter: Albert ter Horst (Chief Economist Meva)

In een tijd waarin overgewicht toeneemt en er een grote gezondheidskloof gaapt tussen sociale milieus, klinkt de roep om meer ingrijpende preventieve gezondheidsmaatregelen steeds sterker. Het effect van dergelijke maatregelen is in de realiteit echter complex. Preventie kan leiden tot een hogere (gezonde) levensverwachting en arbeidsproductiviteit, maar lijkt zorgkosten eerder uit te stellen dan te verlagen. Hoe kan, gegeven deze complexiteit, preventie effectief inzetten om welvaart te verhogen? Is het mogelijk om gezondheidswinsten en lagere zorgkosten samen te laten gaan? Welke beleidsinstrumenten zijn daarbij het meest efficiënt en/of het meest gelijkmakend? En in hoeverre zijn er aanpassingen nodig in de prikkels die uitgaan vanuit de zorgketen en de zorgverzekering?

Sprekers: Bram Wouterse (EUR), Johan Polder (RIVM en UvT) en Luc Hagens (UMC)

Beleid-B3: Problematische schulden

Voorzitter: Ernst van Koesveld (ABDOPConsult)

Problematische schulden zijn een breed maatschappelijk probleem: vorig jaar had bijna 9% van de Nederlandse huishoudens een problematische schuld, in totaal circa 730.000 huishoudens. Naast de directe effecten op huishoudens met problematische schulden zorgen problematische schulden ook voor hoge maatschappelijke kosten. Desondanks lijken problematische schulden van huishoudens nog weinig aandacht te krijgen van economen. In deze sessie wordt ingegaan op het ontstaan van problematische schulden, knelpunten rondom de schuldenproblematiek en de bredere maatschappelijke kosten van huishoudens met problematische schulden. Welke rol speelt menselijke gedrag in het ontstaan van schulden? Hoe hoog zijn de maatschappelijke kosten van problematische schulden? Hoe werkt invordering, en welke informatieproblematiek en coördinatieproblematiek leiden tot verkeerde prikkels en collectieve inefficiëntie? Kan regulering van consumptief krediet (zoals Buy Now Pay Later) bijdragen om problematische schulden te voorkomen?

Sprekers: Wilco van Dijk (UL), Rosanne Oomkens (HU), Daniëlle de Jager (AFM)

Beleid-B4: Oorlogseconomie

Voorzitter: Maartje Schulz (ESB)

Met de almaar voortslepende oorlog in Oekraïne en de toenemende Russische dreiging richting de oostelijke NAVO-partners, klinkt in Europa en in Nederland de roep om tot een oorlogseconomie te komen steeds luider. Maar wat houdt een oorlogseconomie precies in? In hoeverre heeft het raakvlakken met industriepolitiek? Wat zijn de consequenties voor onze welvaart? En, is het nodig om richting een oorlogseconomie te gaan of zijn er andere stappen die kunnen worden gezet binnen ons huidige economische model die onze veiligheid kunnen vergroten? Welke stappen moeten er nu worden ondernomen – voor als het straks echt nodig blijkt te zijn en er snel moet worden opgeschaald? En wat is er nodig voor weerbaarheid op de lange termijn? Welke verhouding tussen politiek en bedrijfsleven is daarbij nodig? In deze sessie willen we antwoord krijgen op deze vragen.

Sprekers: Robin Biersma (senior strategisch beleidsadviseur defensie-industrie bij VNO-NCW en MKB-Nederland), Robert Beeres (Nederlandse Defensie Academie), en Hein Klemann (EUR) en Jasper Lukkezen (adjunct-hoofdredacteur ESB, directeur Bofeb)

Beleid-B5: *Monetair beleid: geleerde lessen en hoe nu verder* Voorzitter: Arend Clahsen (FD)

De afgelopen jaren waren voor de Europese Centrale Bank (ECB) niet eenvoudig. Het afgelopen decennium domineerden deflatiezorgen en voelde de ECB zich genoodzaakt om 'onconventionele' instrumenten in te zetten om de inflatie richting de gewenste 2% te brengen. In de loop van 2021 liep de inflatie sterk op en werd de doelstelling juist ruim overschreden, waardoor monetaire verkrapping het devies werd.

Inmiddels lijkt de inflatie onder controle en kan de balans voorzichtig worden opgemaakt. Hoe kijken experts terug op de inzet van onconventionele maatregelen als de aankoopprogramma's, TLTRO's en negatieve beleidsrentes? Was de reactie van de ECB snel genoeg toen de energieprijzen begonnen op te lopen? In hoeverre droeg het ruime monetaire beleid vóór 2021 bij aan de recente inflatiegolf? En nopen de hoge verliezen van centrale banken tot herbezinning van huidig beleid? Met deze en vele andere vragen proberen we in deze sessie lessen te voor toekomstig monetair beleid.

Spreekers: Niels Gilbert (DNB), Ester Barendregt (hoofdeconoom Rabobank) en Lex Hoogduin (RUG)

Academic-B6: Behavioral economics

Voorzitter: Georg Granic (EUR)

Maarten van Rooij (ECB) *Keeping up with the Jansens: Causal peer effects on household spending, beliefs and happiness*

Oda Sund (UvA) *Do People Distinguish Income from Wealth Inequality? Evidence from the Netherlands*

Rik Dillingh (CPB) *When to get that extra paycheck? An evaluation of a change in defaults on adherence*

Academic-B7: Financial markets

Voorzitter: Clemens Kool (MU)

Yasmine Van der Straten (UvA) *Funding the Fittest? Pricing of Climate Transition Risk in the Corporate Bond Market*

Eline Jacobs (SSE) *Green bond, green promise? Firm level evidence on the impact of sustainable debt financing on corporate environmental performance*

Roland Bouillot (MU) *Predicting Financial Fragmentation using Machine Learning*

Academic-B8: Environmental economics

Voorzitter: Henri de Groot (VU)

Florens Constantijn Pfann (MU) *Revisiting the Market for Lemons: Quality uncertainty in the BEV Era*

Mariët Bogaard (MU) *Low Emission Zones and Job Search Outcomes*

Stefan Wöhrmüller (Uva/DNB) *What is the shape of Environmental Engel Curves? Evidence using Panel Data*

Academic-B9: Labor

Voorzitter: Sabrina Genz (UU)

Alessandro Zona Mattioli (VU) *Non-compete Agreements, Tacit Knowledge and Market Imperfections*

Tom Stolp (MU) *The Effect of a Wage Increase on Teacher Employment at Disadvantaged and Urban Schools*

Marc Witte (VU /TI/IZA) *Feedback, Overconfidence and Job Search Behavior*

De Nederlandse Economendag wordt georganiseerd door:

Centraal Planbureau (CPB), De Nederlandsche Bank (DNB), Economische Statistische Berichten (ESB), Koninklijke Vereniging voor de Staatshuishoudkunde (KVS), Ministerie van Economische Zaken (EZ), Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), Ministerie van Financiën (FIN), Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Universiteit Leiden (LU).

De Nederlandse Economendag is dankbaar voor de gastvrijheid van de Universiteit Leiden.